

Fløirestauranten

På Fløyen i Bergen har det 99 år gamle restaurantbygget blitt totalrenovert og bygget ut.

Ole Harald Dale
redaksjonen@bygg.no

Byggherre er Fløirestauranten AS. Paal J Kahrs Arkitekter har hatt arkitektoppdrag og Sol Design har vært interiørarkitekt. Tore Johan Smidt har hatt prosjekt- og prosjekteringsledelse og Reinert Arne Forland har vært byggeleder.

Byggearbeidene har skjedd i delte byggherrestyrte entrepriser. OBAS Vest har utført de bygningsmessige arbeidene i en hovedentreprise, med Joanna Bechta-Piotrowska som prosjektansvarlig. Det verneverdige byg-

get er både renovert og bygget ut og samlet areal er på cirka 1.900 kvadratmeter. Arbeidet er utført på 36 uker og innen både tidsplan og budsjett.

Fornøyd og stolt

Daglig leder Christina Bollmann i Fløirestauranten sier hun er veldig fornøyd med bygget og stolt av arbeidet som er utført.

– Vi har allerede mottatt 27.000 forhåndsreservasjoner og vi har hatt mellom 200 og 400 gjester daglig siden vi åpnet, sier Bollmann.

Fløirestauranten er åpen 365

Fakta

Sted: Fløyen, Bergen

Prosjekttype: Restaurering, restauranthus

Bruttoareal: Cirka 1.900 kvadratmeter

Byggherre: Fløirestauranten

Prosjekt- og prosjekteringsleder: Sivilingeniør Tore Johan Smidt

Byggeleder: Reinert Arne Forland

Arkitekt: Paal J. Kahrs Arkitekter og b + b arkitekter

Interiørarkitekt: Sol Design

Rådgivere: RIB, RIV, RIE og RIAku: Multiconsult | RIBr: Firesafe

Hovedentreprise bygningsmessige arbeider: OBAS Vest

Røranlegg, sanitær, varme og sprinkler: Anders O Grevstad

Ventilasjon: Hamstad

Elektroarbeider: Knut Knutsen

Heis: Kone

Storkjøkken: Myhrvold Storkjøkken

Fast innredning: Heggland Heiltre

Utomhusarbeider: Boasson

Underentreprenører og leverandører: Rivning, betongsaging, kjerneboring og demontering: Norsk Riving | Grunnarbeid: Roger Jordalen Maskin | Betongarbeid: Aasebø Betongentreprenør | Terrasso og gulvavretting: Industriegulvspesialisten | Stålarbeid: Alsaker Stål | Blikkenslager: Os Blikk & Fasade | Glassfasade: John Holvik | Nye antikvariske vinduer: Skaara Spesialvinduer | Fasadearbeid: Osbygg | Snekkerarbeid: Minde Snekkeri | Akustiske himlinger: Kvadrat | Spanskvegger: Modulvegger Østfold | Maler: Egil Knudsen | Teppet og gulvbelegg: Øystein Tvedt | Gulvsliper: Hordaland Gulvservice | Kubbegulv: Vill Opp | Parkett: Fagfolk Bygg & Interiør | Fliser: Flisekompaniet | Mur- og flisarbeid: Murmester Sigurd Djonne | AV-utstyr: Atea | Heiser: Kone | Brannetting: Firesafe | Lås og beslag: Lockit | Kjølerrum: Svalinn | Kjøling: Coolteam Bergen | Stillas: Stillas 1 | Transport og kraning: Transportoppdrag Bergen | Byggevarer: Neumann Bygg | Nedvask: Renex Servicepartner Vest

OSBYGG

Vi har utført fasadearbeider

Tlf 90 62 20 80 – andreas@osbygg.no – www.osbygg.no

FLØIRESTAURANTEN

Brassieriet har sesongbasert meny med sterk lokal forankring og plass til 106 gjester.

dager i året og har totalt 630 sitteplasser, 330 inne og 300 utendørs. Forventet årlig omsetning er på cirka 80 millioner kroner uten merverdiavgift. Restauranthuset har cirka 70 årsverk men det er til sammen 100 årsverk på Fløyen når Fløistuen Kafè, Isboden og Skomakerstuen tas med. Bjarte Finne er matfaglig ansvarlig for Destinasjon Fløyen.

Fire restauranter + uteservering

Det er fire restauranter i Fløi-

restauranten. Brassieriet er folkelig og passer for alle anledninger. Den har moderate priser, plass til 106 gjester og er populær blant turgåere. Menyen er sesongbasert og med sterk lokal forankring. Den er åpen 365 dager i året, fra klokken 11 til 23. Schou (oppkalt etter arkitekt Einar Oscar Schou, som tegnet bygget) skal bli en fine dining restaurant som åpner til høsten. Den er en del av Brassieriet og ligger innerst i lokalet, med plass til 28 gjester. Den er en del av Brassieriet, men kan skjermes av.

Nytt hovedkjøkken.

Peisestuen er en loungebar med plass til cirka 30 gjester og følger Brassieriets åpningstider.

ToppFløyen er egnet til selskaper, eventer, mindre møter og større konferanser. Den har 120 sitteplasser og tilbyr en femretters selskapsmeny med sesongbasert mat med sterk lokal forankring. Minglemeny/fingermat eller trereters selskapsmeny kan også tilbys.

Salongene kan ha inntil 30 gjester og tilbyr samme meny som ToppFløyen.

Gjester som vil bruke de 300

utendørs sitteplassene tilbys en forenklet versjon av menyen i Brassieriet.

Krevende fremdrift

Tore Johan Smidt forteller at krevende fremdrift var en av de største utfordringene i prosjektet.

– Arbeidet er utført på 36 uker, slik at restaurantene kunne åpne før påske. Andre utfordringer er at bygget er 99 år og verneverdig. Det har vært en del overraskelser, som råtnete bjelker og større hulrom i gulv. Det har også vært

Hovedentreprenør for Fløirestauranten

OBAS

ENTREPRENØR

OBAS Vest AS, O. J. Brochsgate 16b, 5006 Bergen
Tlf 55 30 88 60 – bergen@obas.no – www.obas.no

Rør-, sanitær-, varme- og sprinkleranlegg er utført av:

A.O.G

en del av
Allier Gruppen

Tlf. 55 30 69 00 | www.grevstad.no

Vi takker for oppdraget.

Vi har utført innvendig tømrerarbeid og systemhimlinger

INNOMHUS

firmapost@innomhus.no
www.innomhus.no

Disk ved Schou, en avdeling for fine dining som åpner til høsten.

Fra Salongene.

komplisert å få en gammel dame til å se ut som hun har gjort i nesten hundre år. Det er begrensninger på kjøring til Fløyen, så mye av person- og varetransporten har skjedd med Fløibanen. Til tross for tidspres har dette vært et prosjekt med meget god stemning. Det er preget av løsningsorienterte folk og en imøtekommende byggherre, sier Smidt.

Jobbet tett opptil byggets identitet og historie

Sivilarkitekt Paal J Kahrs i Paal J

Kahrs Arkitekter sier at det har vært viktig å jobbe tett opptil byggets identitet og historie.

– Det var med stor respekt og ærbødighet vi tegnet videre på Einar Oscar Schous blåkopier daterert 100 år før oss. Det å oppfylle byggherrens behov for dagens drift, sammen med gode valg for universell utforming har stått sentralt. Den største utfordringen var å få til god kommunikasjon mellom etasjene og integrere to heiser i bygget. Samtidig skulle alle tekniske installasjoner fornyes, tilpasses

og skjules i bygningens verneverdige arkitektur. Vi har, både i prosjekterings- og byggefasen, vært avhengig av og hatt svært god dialog med Byantikvaren i Bergen, sier Kahrs.

Ny hovedtrapp og heis for gjester kunne ikke løses uten å rive en del av bygget og erstatte denne med et nytt, litt større tilbygg. Form og fasader i det som tidligere var et trappehus er nå gjentatt i nytt heishus. Men her er også tilført nye elementer som eksempelvis glassfasader, vintårn

mellom etasjer over hovedinngang og spilevegger av messing mot ny hovedtrapp. Dekor i spileveggene har elementer fra arkitekt Schous detaljer i dører med glass. Detaljene har også inspirert til Fløirestaurantens logo.

– I bygget er det også tatt valg i utforming og materialer som understreker skille mellom det gamle bygget og tilbygget. Her er det brukt bærekraftige materialer i eksempelvis kubbegulv. I kjelleren er tømmervegger fra riving av det gamle trapperommet, brukt som

ELEKTROARBEIDENE ER UTFØRT AV

Skuteviksbodene 10, 5035 Bergen
Tlf 55 36 34 40 • firmapost@knut-knutsen.no • www.knut-knutsen.no

NORSK RIVING AS

Vi har utført:
kjerneboring, betongsaging, asbestsanering, riving og demontering for ombruk

Tlf 55 51 09 00 • post@norsk-riving.no • www.norsk-riving.no

Vi har utført rehabilitering av skorsteinene med innvendig keramisk foring i røykløp, samt påkobling av gruepeisene. Og vi har utført alt av mur og flisarbeid.

Murmester Sigurd Djonne AS

Tlf 55 24 21 16 – post@murmester-djonne.no – murmester-djonne.no

Leverandør: flisekompaniet.no/prosjekt

FLISE KOMPANIET | studio BERGERSEN

Neumann Bergen er stolt leverandør

av dører og byggevarer til Fløirestauranten.

NEUMANN
Sammen bygger vi profesjonell

Trapp med rekkverk av messing.

veggkledning. Gamle dører funnet i kjelleren er gjenbrukt som skyvedører til lagerrommene, sier Kahrs.

Lunt og innbydende

Sonja Solstrand i Sol Design sier at det tidlig i prosessen ble foretatt farge- og materialundersøkelser i

alle rom, for å finne tilbake til de opprinnelige fargene og tapetene i bygget.

– En overordnet visjon har vært å gi Fløirestauranten tilbake sin naturlige plass som Bergens storstue, et sted hvor alle skal kunne føle seg velkommen. Det har vært øn-

skelig å skape et interiør som står opp til byggets verdighet, samtidig som det oppleves lunt og innbydende. Interiørkonseptet fra Sol Design er bygget på temaet røtter, i betydningen forankring av verdier vi vil ta vare på. Røtter knytter oss til vår historie, vår kultur, vår natur, våre tradisjoner, mattradisjoner og møbeltradisjoner. Røttene våre gir næring til nytt liv og nye ideer. Det har lagt grunnlaget for retningen av material og fargevalg. Naturen hentes inn i bygget, natur møter kultur. Fargene er hentet fra naturen på Fløyen, grønnfarger kombinert med jordtoner i ulike nyanser. Farger er dempet ned for å skape en lun stemning, og en helhetlig ramme som både er forankret i byggets historie og tilhørigheten til nærområdet. En grunnleggende tanke har vært å bringe inn lokal møbelhistorie, lokale leverandører og solide materialiteter som vil ha lang levetid. Gamle Knag møbler har igjen fått skinne i den nye Fløirestauranten, sier Solstrand.

Tapetene som er valgt har også natur som hovedtema, det har vært gjort undersøkelser for å finne tilbake til de opprinnelige tapetene i selskapslokalet og salonger i andre etasje. I salongene var originale tapeter asiatiske inspirert med

trær og påfugler, de nye tapetene har samme hovedtema, men har fått et mer nordisk uttrykk. I selskapslokalet var de opprinnelige tapetene tett mønstret med palmeblader, igjen er det valgt et med nordisk uttrykk i de nye tapetene, og rommets lys og letthet har blitt fremhevet i det nye interiøret.

Det er et gammelt bygg fra 1925, bevegelser i bygget har satt noen begrensninger som eksempelvis at det ikke kunne legges fliser på gulv til toalettene. Det vil også alltid dukke opp forhold underveis ved rehabilitering av gamle bygg, som en ikke alltid har mulighet til å forutse.

– Det kan til tider utfordre fremdriften til prosjektet, da det må gjøres grep underveis for å imøtekomme de forholdene på stedet. Bygget har ellers en stor detaljrikdom som skal behandles med respekt. Det har prosjektet løst i godt samarbeid mellom arkitekt, interiørarkitekt Sonja Solstrand, byggherre og entreprenør, sier Kahrs.

Han trekker særlig frem Obas sin prosjektansvarlige Joanna Bechta-Piotrowska for et fantastisk løsningsorientert og godt samarbeid.

GRUNNARBEIDENE

er utført av

5381 GLESVÆR Mobil 91 37 70 72

roger@jordalenmaskin.no - www.jordalenmaskin.no

VI HAR UTFØRT GULVAVRETNING MED WEBERFLOOR OG STENO EPOXY-TERRAZZO

**INDUSTRIGULV
SPESIALISTEN**

Tlf 55 50 02 44 – Industrigulvspesialisten.no

Blikkenslagerarbeider
er utført av

Ulvenvegen 30,
5210 Os
Tlf 91 91 62 45
post@osblikk.no
www.osblikk.no

Tepper og gulvbelegg
er utført av

Øystein Tvedt AS
Alt i tepper og gulvbelegg

Sandbrekketoppen 30, 5224 Nesttun
Tlf 55 92 23 70 • post@oysteintvedt.no • www.oysteintvedt.no

Bygging i tre soner

Joanna Bechta-Piotrowska i OBAS Vest forteller at byggeplassen ble delt i tre soner; nytt heis- og trappehus samt teknisk rom, garderobe, fløy med nytt kjøkken, toaletter og verneverdig del av bygget. Det pågikk arbeid i alle tre soner samtidig, noe som ga mange tilkomstpunkter og muligheter for å holde en god bemanning.

Det var åtte milepeler underveis (juni 2023: oppstart rivning, 4. august: rivning ferdig, 22. september: ferdig råbygg med nytt heis- og trappehus, 13. oktober: tett bygg, 16. november: klart for montasje av kjøkken og heiser, 12. januar 2024: mekanisk ferdigstilling, 9. februar: alle byggearbeider ferdig og 8. mars: overtakelse).

Åtte energibrønner

Nybygget er prosjektert og ført opp etter Tek17. Den eksisterende bygningsmassen er oppgradert etter Tek17 så langt som mulig.

Det er boret åtte energibrønner, hver på 243 meter, og det er installert bergvarmepumpe på 63 kW. Den dekker 31 prosent av installert effekt, cirka 80 prosent av energibehovet for oppvarming og ventilasjon og cirka 40 prosent

av energibehovet for tappevann. Resterende spisslast dekkes av en elektrokjel. Bygget har balansert med varmegjenvinning.

99 år

Fløirestauranten stod ferdig i 1925 og har vært restauranthus nesten hele tiden. I årene 1986-1991 huset bygget Bergen Arkitektskole.

Det er ny bærekonstruksjon i kjøkkenet, ny hovedtrapp, to nye heiser (bygget hadde ikke heis tidligere), et nytt tilbygg tilpasset det eksisterende byggets utseende, nye vinduer og litt ny kledning. All elektro og ventilasjon er skiftet. Det er bygget nye toaletter som er tilgjengelig for fjellvandrere.

Tre og betong

Det er bærende konstruksjon av tre i den eksisterende delen og av betong og noe stål i den nye delen. Taket skrå og er tekket med skiferheller. Fasadene har trekledning.

Bygget har parkett av høy kvalitet i Brassieriet og ellers kubbe-gulv, fliser, belegg, terrassogulv i kjeller og bevart eikegulv i andre etasje. I publikumsrom er det akustikkhimling. I Brassieriet er det himling av profiler produsert i Polen.

Nytt påbygg i bakkant av bygget.

Opparbeidet uteområde og glassfasade i hovedtrapp.

Alle publikumsområdene har universell tilgjengelighet. Bygget er fullsprinklet og for å sikre brann-sikkerhet ved strømbrydd er det installert en dieseldrevet sprinklerpumpe, og vannforsyning fra en nedgravd tank utenfor bygget.

Det er lagt ned 42.000 arbeidstimer i bygget. Da byggeaktiviteten var på topp var 50 personer er med. Fløirestauranten er bygget ut og renoveret uten fraværsskader.

BETONGARBEIDER ER UTFØRT AV

AASEBØ
BETONGENTREPRENØR AS

Tlf 982 17 906 – post@aasebobetong.no
aasebobetong.no

Vi har levert nye antikvariske vinduer

SKAARA
SPESIALVINDUER

www.spesialvinduer.no

Spesialinnredninger er produsert og levert av oss

Heggland Heiltre a.s.

heggland-heiltre.no